

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ТЕМА

за общинския кръг на олимпиадата по ФИЗИКА - 19 февруари 2017 г.

ЧЕТВЪРТА СЪСТЕЗАТЕЛНА ГРУПА

(ученици, които през настоящата учебна година изучават

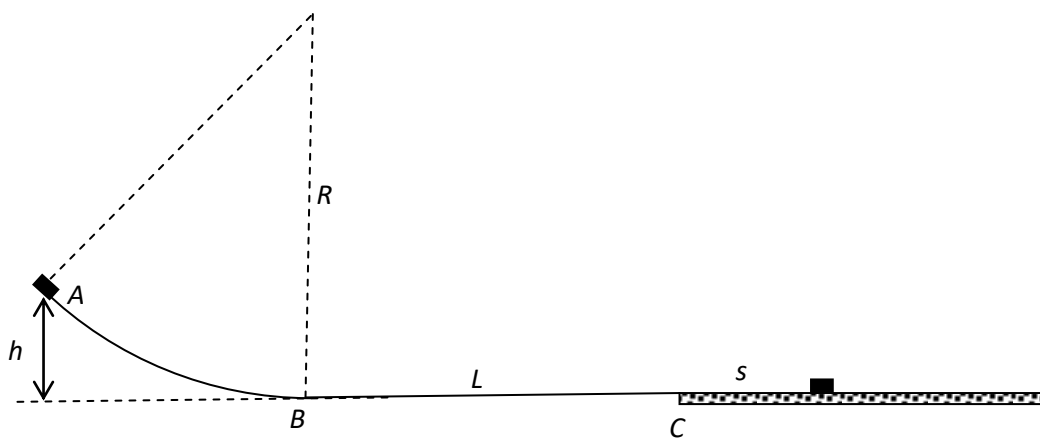
учебно съдържание за X-XII клас)

Уважаеми ученици, времето за работа е четири астрономически часа!

Задача 1. Коктейл от движения

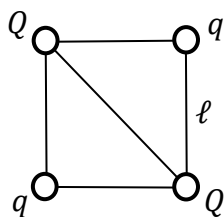
Малко тяло е пуснато да се хлъзга без начална скорост от височина $h = 0,2$ m по наклонен улей AB с форма на дъга от окръжност с радиус $R = 1$ m, както е показано на фиг. 1. В най-ниската си част улеят преминава в хоризонтална равнина BC с дължина $L = 2$ m. Можете да приемете, че при движението си от точка A до точка C тялото се хлъзга без триене. След точка C тялото попада на хоризонтален грапав участък, където спира поради действащата му сила на триене на разстояние $s = 0,5$ m от точка C . Приемете, че $g = 10$ m/s².

- а) Пресметнете максималната скорост v_m , която тялото достига по време на движението си. [2 т.]
- б) Колко е коефициентът на триене k между тялото и грапавия участък? [3 т.]
- в) Колко време t продължава движението на тялото? [5 т.]

Фиг. 1

Задача 2. Електростатика.

Фиг. 2

Четири положително заредени малки топчета са свързани с безмасови непроводящи неразтегливи нишки, както е показано на фиг. 2. Топчетата са в равновесно състояние във върховете на квадрат със страна l . Големината на зарядите е указана на фигурата, като $Q > q$. Електричната константа е k .

- а) Намерете големините на сумарните електрични сили $\vec{F}_{дл}$ и $\vec{F}_{дд}$, с които останалите три заредени топчета действат на долните две (ляво и дясно) топчета. [4 т.]
- б) На колко е равен електричният потенциал φ в центъра на квадрата? [2 т.]
- в) Намерете силата на опън T на диагоналната нишка. [4 т.]

Задача 3. Преминаване на лъч през пластинки.

а) Лъч пада върху плоскопаралелна пластинка с дебелина h и показател на пречупване n . Ъгълът на падане е α . Преминалият след две пречупвания през пластинката лъч е успореден на падащия и отместен спрямо него на разстояние d . Получете формула за отместването d , която да съдържа само n , h и $\sin \alpha$. Приемете, че от двете страни на пластинката средата (въздух) има показател на пречупване $n_0 = 1$. [4 т.]

б) Оптична система се състои от 10 пластинки, които са разположени ветрилообразно (виж фигурата, нарисувани са само първите 3 пластинки!), като всяка една сключва със съседните си един и същ ъгъл $\beta = 20^\circ$. Пластинките са тънки, с дебелина h , показател на пречупване n и много голяма дължина L , ($L \gg h$). Лъч пада перпендикулярно на първата и преминава общо през k от тях преди да напусне системата от пластинки. Колко е числото k ? [1 т.]

в) Напусналият системата лъч, след преминаване през k пластинки, е успореден на идващия към нея, но е отместен на разстояние D . Изчислете D в mm, ако $h = 1,00$ mm и $n = 1,50$. [3 т.]

г) Освен лъчът, преминал системата след преминаване през k пластинки, има и няколко лъчи, получени след последователни преминавания и отражения. Проследете пътя на лъча, който се отразява последователно от втората и първата пластинка,

оставайки във въздушния клин между тях. Общо колко отражения m ще претърпи от тези две пластинки лъчът, преди да напусне системата? [2 т.]

Полезна математика:

$$\sin(\alpha \pm \beta) = \sin \alpha \cdot \cos \beta \pm \cos \alpha \cdot \sin \beta$$

φ , deg	$\sin \varphi$
20	0,3420
40	0,6428
60	0,8660
80	0,9848

